

GANYMO INSTINKTO NUSTATYMO TESTO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS TAISYKLĖS

Ganymo instinkto testo nustatymas (GIT) – paprasčiausias testas, leidžiantis atskleisti įgimtas šuns savybes tų veislių, kurios skirtos ganymui. Testas išreiškia šuns charakterį, fizines savybes, padeda atrinkti šunis su įgimtu ganymo instinktu.

II. SĄLYGOS TESTAVIMUI

- 1) GIT gali dalyvauti šunys, priklausantys ganymo ir gyvulių pervarymo veislėms, priklausantys pirmai, antrai ir penktai FCI grupėms.
- 2) GIT gali dalyvauti tik šunys su savo šalies arba šalies priklausančios FCI kilmės dokumentais.
- 3) GIT pravedimo dienai šuo turi turėti kaip minimum 6 mėnesius amžiaus, mikročipą arba kleimą. Neleidžiama testuoti, jei šuo įtariamas sergantis užkrečiama liga arba yra traumotas, nėščios ir maitinančios kalės.
- 4) Rujonančios kalės testuojamos renginio pabaigoje.
- 5) Kada testuojamas vienas šuo, kiti šunys turi būti tam skirtoje vietoje, kurią numato organizatoriai. Laikomi su pavadžiais.
- 6) Aptvare šuo turi būti tik su minkštu antkakliu, griežti ir elektriniai antkakliai draudžiami.

III. GIT PRAVEDIMO VIETA

- 1) Aptvaro dydis, kuriame randasi avys turi būti 40x40 metrų, jei aikštelė apvali – skersmuo 10 metrų, stačiakampė – 10 kvadratinių metrų.
- 2) Aptvaro aukštis 80-100cm. Aptvaras neturi būti aklinas, šuo turi matyti avis, bet neturi pralysti per tarpus į vidų.
- 3) Avių skaičius turi būti nuo 5 iki 10 avių, jos negali būti nėščios arba ankstyvo nėštumo.
- 4) Jei testuojama daugiau, nei 20 šunų, rekomenduojama 2 grupės avių, kurios keičiamos kas 5-6 šunis.

IV. TESTO ORGANIZAVIMAS

- 1) Teisėjas nustato šunų eiliškumą testui, dažniausiai pradedama nuo jauniausių šunų. Rujonančios kalės testą praeiną paskutinės.

2) Testas pravedamas trimis etapais:

a) pirmiausia tikrinamos fizinės šuns savybės, charakterio ypatumai, reakcija į vedlio komandas.

b) įvertinamas šuns GI pasireiškimas.

c) šuns reakcija į natūralius, garsius dirgiklius.

A ir B dalys praeinamos individualiai, C dalis tikrinama grupėje iki 10 šunų.

3) Leidžiami ir neleidžiami veiksmai:

a) draudžiama bausti šunį.

b) draudžiama provokuoti šuns agresija avių atžvilgiu.

c) vedlys turi kontroliuoti šunį visą testo pravedimo laiką ir tiksliai vykdyti teisėjo reikalavimus.

d) leidžiama girti šunį žodžiu už parodyta interesą avims.

V. ŠUO PADĖJĖJAS

Organizatoriai turi pasirūpinti, kad testavime būtų jau ganymui paruoštas šuo, jei toks neatvyksta drauge su teisėju. Šis šuo turi padėti pervaryti avis iš avidės į aptvarą ir atvirkščiai, taip pat mokėti dirbti aptvare pradėdant testavimą.

Kada avys randasi aptvare, į aptvara leidžiama įeiti tik teisėjui leidus.

VI. TEISĖJAVIMAS

GI testavime gali teisėjauti, tik atestuoti LKD teisėjai.

1) Reikalavimai teisėjui

Teisėjas negali vertinti šunų jeigu:

a) šuo yra pilnoje ar dalinėje bendrasavininkystėje, arba jei jis yra arenuotas teisėjo.

b) jei šuo yra bendrasavininkystėje ar arendoje pas žmones, gyvenančius su teisėju.

c) jei šuo registruotas testui kartu su teisėju gyvenančių žmonių vardu.

Teisėjas negali savo šuns naudoti kaip šuns padėjėjo.

Šunų skaičius vienam teisėjui negali viršyti 13 dalyvių vienai dienai.

2) Organizatoriai turi pasirūpinti 2-3 žmonėmis, kaip pagalbinais grupiniam patikrinimui.

Pagalbiniai taip pat naudojami 4.2.c patikrinimui.

VII. TESTO PRAVEDIMO EILIŠKUMAS

1) Raportas teisėjui.

Vedlys su šunimi ateina prie teisėjo pagal jo iškvietimą.

Šuo šalia vedlio fiksuojamas pagal jo pasirinkta poziciją (sėdi, guli, stovi). Raporte turi atsispindėti šuns veislė, lytis, amžius, šuns vardas ir savininko pavardė.

2) Fizinių šuns savybių įvertinimas.

Teisėjas vizualiai apžiūri šunį įvertindamas šuns fizinę būklę, charakterio ypatybes, po to įvertinamas šuns judesys, jo fizinis pajėgumas, taip pat sugebėjimas įveikti žemas kliūtis (max. 50cm).

3) Paklusnumo įvertinimas.

Vertinamas šuns dėmesys vedlio komandoms, jo kontaktas su vedliu ir susikoncentravimas darbui.

Šunims iki pusantrų metų amžiaus vertinama ne tiek komandų išpildymo kokybė, kiek noras jas pildyti ir kontaktas su vedliu. Šios savybės vertinamos šuniui dirbant su pavadėliu arba be, teisėjo nuožiūra. Taip pat šios savybės tikrinamos per atstumą. Šuniui duodama komanda (sėdėti arba gulėti) po to nueinama 15-20 žingsnių ir po kelių sekundžių pasikviečiamas.

4) Šuns bendravimas.

Čia tikrinamas šuns bendravimas su žmonėmis ir kitais šunimis. Šis tikrinimas prasideda nuo prisistatymo teisėjui, kada teisėjas stebi kontaktą su juo ir vertina šuns baimę arba agresiją. Būtina įvertinti nepasitikėjimą – kuris yra normali šuns reakcija ir atskirti tai nuo baimės ir agresijos. Agresyvūs šunys diskvalifikuojami. Po šio patikrinimo šuo atsegamas nuo pavadėlio ir su vedliu eina prie laisvai stovinčių žmonių grupės. Grupėje stovintys žmonės elgiasi ramiai, be staigių judesių, leidžiama kalbinti šunį, jį glostyti, tiek vedliui, tiek teisėjo padėjėjams grupėje.

Šio testavimo metu toje pačioje teritorijoje randasi ir šuo padėjėjas, jis gali laisvai gulėti šalia aptvaro su avimis arba, pagal teisėjo komandą, judėti šioje teritorijoje. Šuo padėjėjas prieš tai turi būti patikrintas teisėjo, dėl agresijos testuojamam šuniui. Testuojamas šuo šuns padėjėjo atžvilgiu turi būti neutralus arba rodyti draugiškumą. Agresyvus šuo diskvalifikuojamas.

Vedlys su šunimi ateina prie teisėjo 1,5-2metrų atstumu (šuo su pavadėliu), šuns padėję pasirenka vedlys (sėdėti, gulėti, stovėti). Teisėjas be išankstinės provokacijos ar grasinimo meta medinį arba metalinį daiktą, kad nustatytu šuns reakcija:

Nuostaba, abejingumą, baimę, agresiją, pabėgimą.

5) Ganymo instinkto individualus nustatymas.

Vedlys laikydamas šunį su pavadėliu ateina prie aptvaro, atkreipdamas šuns dėmesį į avis, pagal reikalą suinteresuodamas šunį avimis. Leidžiamas šuns intereso suaktyvinimas balsu.

Pagal teisėjo komandą atsegamas pavadėlis ir tas pats veiksmas atliekamas už aptvaro.

Pagal teisėjo komandą vedlys pasišaukia šunį ir jie kartu nueina nuo aptvaro maždaug 50 metrų atstumu, po to pagal teisėjo komandą atsegamas pavadėlis ir be papildomų komandų lengvu žingsniu grįžtama prie aptvaro.

6) Dėmesys avių bandai.

GI interesas vertinamas visos 7.5 procedūros metu. Labiausiai kreipiamas dėmesys į atstumą pagal kurį be komandos šuo reiškia interesą į bandą, po to kai jis atsegamas nuo pavadėlio. Kreipiamas dėmesys į šuns elgesį iš lėto einant prie aptvaro ir jam prie jo priartėjus:

Susidomėjimas, abejingumas, žaismingumas, baimė, agresija, bėgimas į šoną.

Šuo įveikęs kelią iki aptvaro sėkmingai, prisegamas prie pavadėlio ir įvedamas į aptvarą, paskui teisėjui leidus atsegamas pavadėlis, kad įvertinti šuns charakterio tvirtumą ir darbines galimybes. Jeigu avys ramiai stovi būryje, teisėjas gali jas išjudinti, kad nustatytų šuns reakciją.

Iškart šuniui parodytus agresiją arba panišką baimę, testas nutraukiamas. Baimės atveju vedliui leidžiama nuraminti šunį.

Esant pakankamai didelei aptvertai teritorijai „kontaktas su banda“ gali būti pravedamas su „laisvomis avimis“. Tokiu atveju iš aptvaro avis išgena šuo padėjęs. Tuo momentu testuojamas šuo laikomas su pavadžiu. Bandai sustojus kitoje vietoje testuojamas šuo atsegamas nuo pavadžio. Vedlys seka, kad šuo nebandytu įkasti arba gaudyti avių. Šiuo atveju vertinamas šuns elgesys kontakte su avimis:

Susikoncentravimas, noras vadovauti bandai, noras dirbti.

Pagal teisėjo komanda vedlys pasišaukia šunį, prisega pavadėlį ir palieka teritorija. Šunys su labai išreikštais ganymo instinktais gali nepaklusti vedliui, tokiu atveju nemažinamas ganymo testo įvertinimas, bet turi būti mažinamas fiziniu savybių ir charakterio įvertinimas.

7) Šunų reakcija į aštrius garsus.

Šiam įvertinimui formuojamos šunų grupės nuo 2 iki 10 šunų.

Vedliai veddami šunis su pavadėliais eina į testavimo teritoriją ir stoja į vieną liniją 2-3m atstumu vienas nuo kito.

Šunys sėdi šalia vedlių, pavadėlis laisvas. Teisėjo padėjėjas, būdamas 8-10m atstumu nuo šunų, su intervalu 5-7sekundės 2 kartus aštriais garais atkreipia šunų dėmesį. Tai gali būti atliekama:

Dviejų metalinių kibirų smūgiu vienas į kitą, smūgis į metalinę statinę, aštrus automobilinis signalas, aštrus žemės ūkio technikos variklio garsas.

VIII. ĮVERTINIMAS

8.1 Bendri pastebėjimai

Šuns reakciją į stimuliaciją, nurodyta šiame testavime rodo iš vienos pusės jo gyvybinius instinktus, o iš kitos pusės adaptacines galimybes, (veisimo sąlygas) auginimą, amžių.

Įvertinimo prioritetu turi tapti GT išreiškimo įvertinimas.

Įvertinant šunį turi būti atkreiptas dėmesys:

a) amžius:

labiausiai informatyviu amžiumi laikomas amžius tarp 6 ir 18 mėnesių, nes šuniukas išėjęs iš vaikiško amžiaus ir dar neturintis gyvenimiškos patirties, kas vėliau stabdo natūralią reakciją lyginant su išugdyta.

b) lytį:

nors tai ir ne 100%, bet patinai yra tvirtesnio charakterio ir linkę lyderiauti. Būtina atskirti baimę nuo nepasitikėjimo, tvirtumą nuo užsispyrimo, agresijos.

c) gyvenimo sąlygos:

ar šuo gyvena šeimoje ar veislyne, vienas ar su kitais šunimis, mieste ar kaime. Tai gali labai atsiliiepti šuns bendravimui su banda, gali natūralius instinktus aktyvinti arba slopinti.

Šuniui nepraėjusiam bandymų, leidžiama kartoti dar 3 kartus. Tarpas tarp bandymų - nemažiau kaip 3 mėnesiai.

Jei šuo neišlaikė bandymo 4 kartą, jis gauna galutinį įvertinimą „Ganymo instinktas neišreikštas“.

Kiekvienoje dalyje šuo gauna atskirus vertinimus „**puikiai**“, „**labai gerai**“,

„patenkinamai“ ir „diskvalifikaciją“. Įvertinimai žymimi atitinkamose įvertinimo lapo grafose.

8.2 Įvertinimo rezultatai pagal atskirus punktus

a) „**Ganymo instinktas išreikštas**“ - šuo laike egzamino galėjo aktyviai tvarkytis su banda, surinkti ją, parodyti savo lyderystę, buvo visa laiką susikoncentravęs į bandą. Absoliutus baimės ir agresijos nebuvimas.

b) „**Ganymo instinktas yra iš esmės**“ – egzamino metu šuo galėjo surinkti ir kontroliuoti bandą, neparodyti, nei baimės, nei agresijos. Į testo pabaigą sumažėja šuns susikoncentravimas į darbą.

c) „**Bandymas turi būti atidėtas**“ – šuo nerodo, arba mažai rodo dėmesio bandai, dėl savo jaunumo daugiau domisi žaidimu, negu darbu su banda.

d) „**Ganymo instinktas neišreikštas**“ – jei egzamino metu šuo parodė temperamentą, netinkanti darbui su banda t.y. agresija, baimę, visiškai nesidomėjimą avimis.

VEISLĖS KURIOS GALI BŪTI TESTUOJAMOS

1 FCI Grupė

Austarlių aviganis
Ardenų buvje
Baltasis šveicarų aviganis
Belgų aviganiai (visos veislės)
Bergamaso aviganis
Bobteilas
Border kolis
Barzdotasis kolis
Boseronas
Briaras
Valų korgis kardiganas
Valų korgis pembrukas
Olandų aviganis
Katalonijos aviganis
Olandų šapendojus
Kelpi
Koli ilgaplaukis
Koli trumpaplaukis
Mudi
Vokiečiu aviganis (ilgaplaukis, trumpaplaukis)
Pikardijos aviganis
Pirėnų aviganis (ilgaplaukis, trumpaplaukis)
Lenku žemumų aviganis
Puli
Pumi
Flamandų buvje
Čekoslovakų vilkšunis
Šeltis
Šiperkė

2 FCI Grupė

Apencelerio zenenhundas
Entlebuherio zenenhundas
Berno zenenhundas

5 FCI Grupė

Suomių laika
Samojedas
Suomių laphundas
Islandų piemenų šuo
Norvegų buhundas
Švedų laphundas
Švedų valhundas